

Uitgangspunten voor collectieve overeenkomsten voor online toegang tot erfgoedcollecties

Sinds 2010 is er in Nederland een aantal overeenkomsten gesloten tussen met name grote erfgoedinstellingen en collectieve beheersorganisaties (CBO's) om online toegang tot gedigitaliseerd erfgoed mogelijk te maken. Het betreft hier pilot-overeenkomsten die uit drie componenten bestaan:

- 1 De CBO's verlenen namens de bij hen aangesloten rechthebbenden tegen een vergoeding een licentie aan erfgoedinstellingen voor het online plaatsen van hun gedigitaliseerde werken door de betreffende erfgoedinstelling.
- 2 De CBO's verstrekken tegen vergoeding een vrijwaring aan erfgoedinstellingen voor het online plaatsen van gedigitaliseerde werken van rechthebbenden die niet bij de CBO's zijn aangesloten en/of onbekend zijn.
- 3 Rechthebbenden die het online plaatsen van hun werk door erfgoedinstellingen niet toestaan, hebben in beide gevallen de mogelijkheid tot een opt-out.

Dit model stelt erfgoedinstellingen in staat om via één transactie toestemming voor het gebruik van een hele collectie te regelen. Hierdoor worden een – vaak zeer kostbare – inventarisatie van de auteursrechtelijke status van een dergelijke collectie en een zoektocht naar alle rechthebbenden overbodig.

In de praktijk echter heeft dit model in sommige gevallen geleid tot problemen tussen erfgoedinstellingen en CBO's. Deze problemen zijn terug te voeren op divergerende verwachtingen en belangen van beide partijen. In deze situatie is het verstandig een aantal uitgangspunten voor samenwerking tussen CBO's en erfgoedinstellingen te formuleren:

- 1 Het online toegankelijk maken van collecties van erfgoedinstellingen kan onderdeel uitmaken van hun publieke missie. Erfgoedinstellingen dienen bij de uitoefening van hun taken de auteursrechten van derden te respecteren.
- 2 CBO's representeren de rechten van de bij hen aangesloten rechthebbenden en (door samenwerking met buitenlandse zusterorganisaties) van veel buitenlandse rechthebbenden. Daardoor kunnen zij voor vele individuele makers in één keer toestemming verlenen.
- 3 Als gevolg hiervan zullen veel collecties van erfgoedinstellingen werken bevatten waarop door een CBO beheerde rechten rusten.
- 4 CBO's zullen in het kader van te treffen overeenkomsten, lijsten van aangesloten rechthebbenden ter inzage geven aan individuele erfgoedinstellingen. Deze lijsten zijn uitsluitend bedoeld voor eigen gebruik van de instelling om inzicht te geven voor welke rechthebbenden collectief toestemming kan worden verkregen en voor welke rechthebbenden individueel toestemming moet worden verkregen.
- 5 Indien een erfgoedinstelling een licentie voor het gebruik van werken van de door de CBO gerepresenteerde rechthebbenden afsluit, kan de CBO hiernaast een vrijwaring aanbieden voor gebruik van de werken van rechthebbenden die niet door haar worden gerepresenteerd.
- 6 Erfgoedinstellingen zijn vrij om te besluiten of zij (al of niet na onderhandelingen) wel of niet met de CBO een licentie met of zonder vrijwaring afsluiten.

FOBID (Netherlands Library Forum),
namens deze: Bas Savenije, voorzitter

Nederlandse Museumvereniging (NMV),
namens deze: Siebe Weide, directeur

Vereniging van Rijksmusea (VRM),
namens deze: Toine Berbers, directeur

**Branchevereniging Archiefinstellingen
Nederland (BRAIN),** namens deze: Marens
Engelhard, voorzitter

Nederlands Fotogenootschap,
namens deze: Sil van Doornmalen, voorzitter

Digitaal Erfgoed Nederland (DEN),
namens deze: Marco de Niet, directeur

Kennisland (KL),
namens deze: Paul Keller, vicevoorzitter

Pictoright,
namens deze: Vincent van den Eijnde, directeur

Stichting Lira,
namen deze: Hanneke Verschuur,
Accountmanager Stichting Lira

Ondersteund door de Federatie
Auteursrechtbelangen. Bij de Federatie
Auteursrechtbelangen zijn aangesloten: Platform
Makers, Platform Creatieve Media Industrie en
VOI©E